

Актуелна епидемиолошка ситуација малих богиња (морбила) у Републици Србији

Укупно је регистровано 88 случајева морбила закључно са 12.5.2024. године.

На територији града Београда, у оквиру епидемије пријављене 22.2.2024. године, регистровано је 59 случајева морбила, од којих је 47 потврђено у Референтној лабораторији Института за вирусологију, вакцине и серуме „Торлак”, а 12 оболелих особа су контакти лабораторијски потврђених случајева. Међу оболелима је 17 деце млађе од шест година, од којих је 15 било невакцинисано, једно је примило једну дозу вакцине са компонентом против морбила, а једно је непознатог вакциналног статуса, 15 невакцинисаних особа узраста од 8 до 25 година, пет потпуно вакцинисаних особа узраста 14, 15, 16, 18 и 23 године, као и 22 особе старије од 35 година непознатог вакциналног статуса. Компликација у виду упале плућа била је присутна код троје оболелих.

На територији Новог Сада регистрована су два потврђена случаја морбила, први 13.2.2024, а други 23.4.2024 године. Оболеле особе су старије од 40 година, при чему је једна непотпуно вакцинисана једном дозом вакцине са компонентом против морбила, а друга је непознатог вакциналног статуса.

Један случај малих богиња потврђен је 20.2.2024. године код детета са територије Сремског округа (Стара Пазова), које је у другој години живота и није вакцинисано.

Дана 25.2.2024. године потврђен је случај малих богиња код невакцинисаног детета са територије Севернобанатског округа, узраста 13 месеци.

Дана 29.2.2024. године потврђен је случај малих богиња код особе узраста 41 годину са територије Бора, која је непотпуно вакцинисана једном дозом вакцине која садржи компоненту против морбила.

На територији Колубарског округа регистрована су четири потврђена случаја морбила. Два случаја регистрована су на територији Ваљева, а два на територији Мионице где је пријављена породична епидемија 2.4.2024. године. Све оболеле особе су старије од 25 година, при чему су две вакцинисане са две дозе вакцине која садржи компоненту против морбила, једна непотпуно вакцинисана са једном дозом вакцине, а једна је непознатог вакциналног статуса. Код једне оболеле особе дошло је до компликације у виду упале плућа.

На територији Врања регистрована су два случаја морбила, један лабораторијски потврђен и један епидемиолошки повезан са потврђеним случајем, у оквиру породичне епидемије која је пријављена 11.4.2024. године. Оболеле особе су старије од 40 година и непознатог су вакциналног статуса.

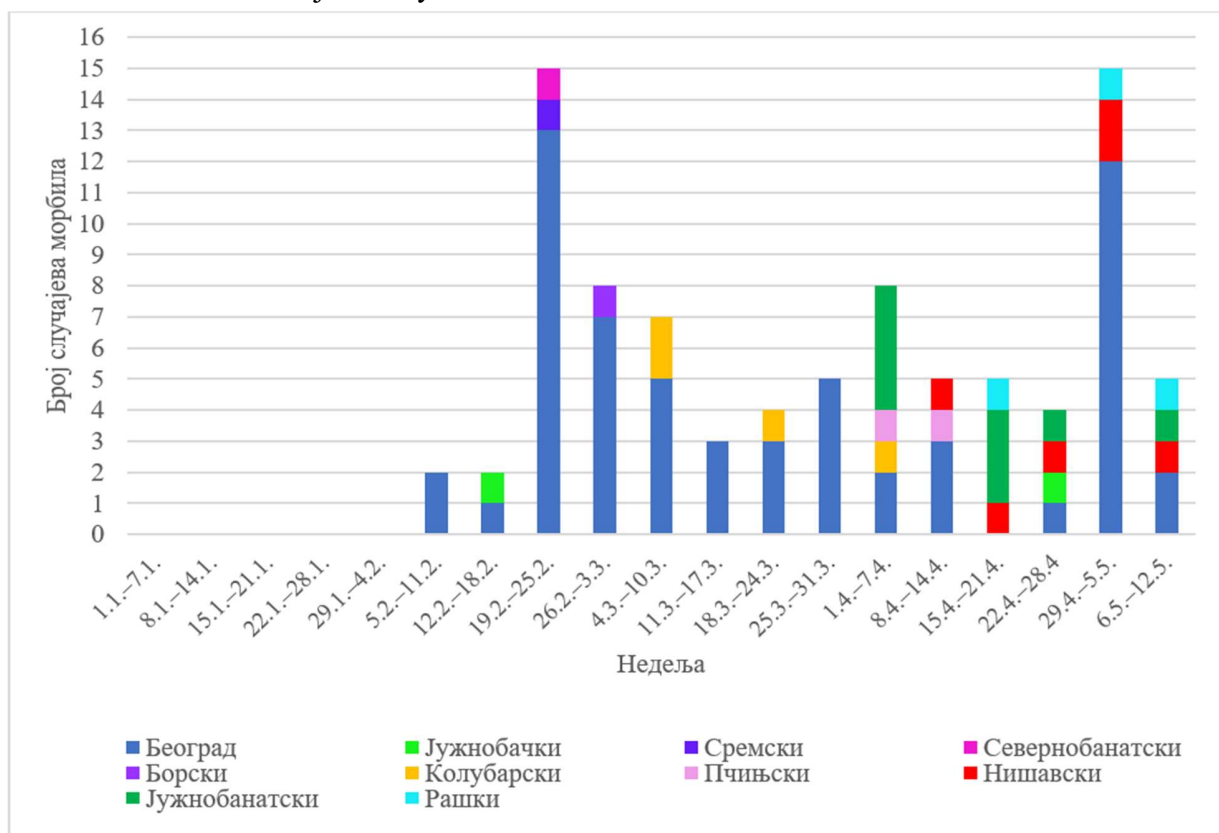
На територији Јужнобанатског округа 18.4.2024. године пријављена је епидемија у оквиру које је регистровано девет потврђених случајева морбила. Оболеле особе су узраста од 15 до 48 година, при чему су две потпуно вакцинисане са две дозе вакцине са компонентом против морбила, четири су невакцинисане, а три су непознатог вакциналног статуса.

На територији Ниша регистровано је шест случајева оболевања од морбила код невакцинисане деце узраста од 15 месеци до четири године, од тога два у оквиру породичне епидемије која је пријављена 24.4.2024. године, а четири у оквиру епидемије у предшколској установи која је пријављена 4.5.2024. године. Два случаја су лабораторијски потврђена, а четири су контакти лабораторијски потврђених случајева.

Дана 7.5.2024. године пријављена је епидемија на територији Новог Пазара у оквиру које су регистрована три случаја морбила. Оболеле особе су невакцинисане и узраста су од 15 месеци до четири године.

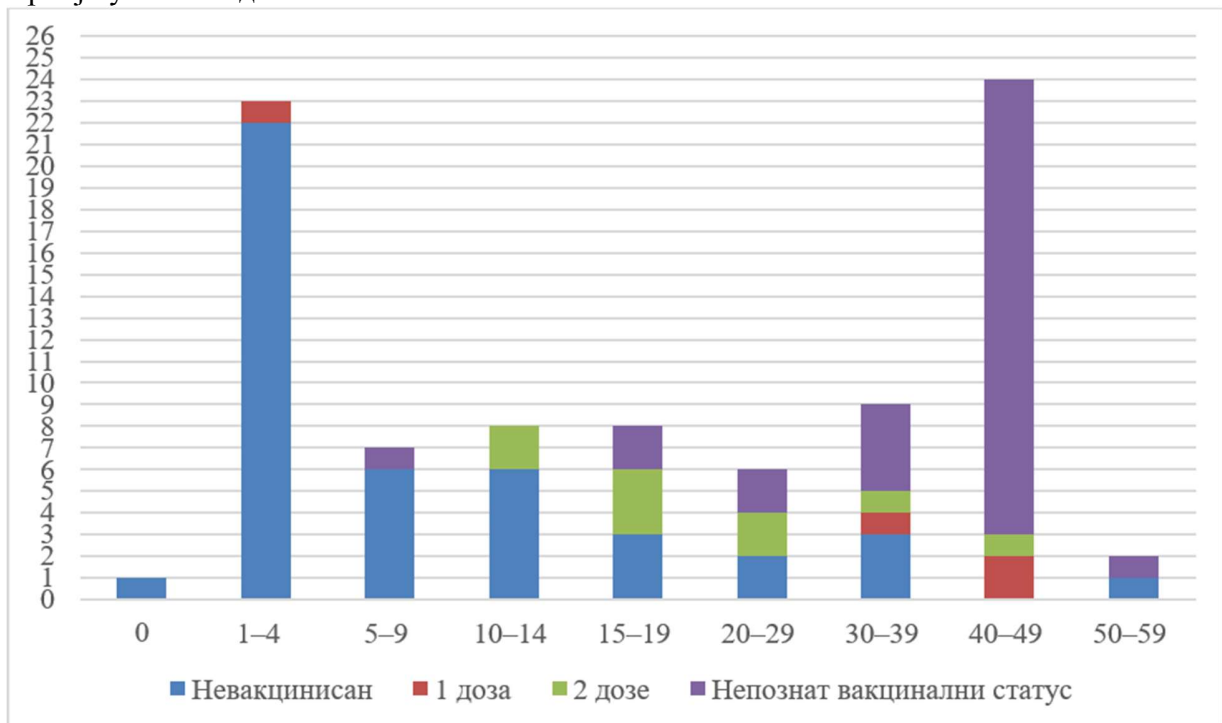
Број регистрованих случајева морбила од почетка 2024. године по окрузима и недељи постављања дијагнозе приказан је на графикаону 1.

Графикон 1. Број регистрованих случајева морбила у Републици Србији по окрузима и недељи постављања дијагнозе у 2024. години

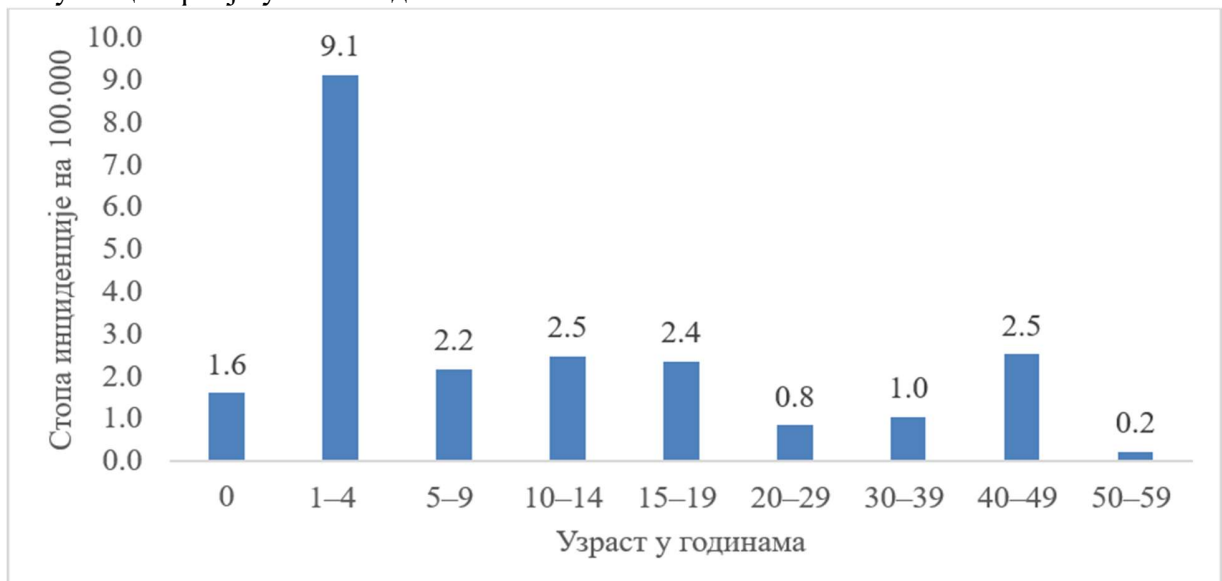

Највећи број случајева морбила регистрован је у узрасним групама од 40 до 49 година, односно од једне до четири године, док је највећа узрасно-специфична стопа инциденције била у узрасној групи од једне до четири године (графикони 2 и 3).

Графикон 2. Узрост и вакцинални статус случајева морбила регистрованих у Републици Србији у 2024. години

Графикон 2. Узрасно-специфичне стопе инциденције морбила на 100.000 становника у Републици Србији у 2024. години

Од 7.2.2024. године на снази су поштрене мере епидемиолошког надзора над малим богињама на територији Републике Србије у складу са Планом активности за одстрањивање ове болести у земљи (пријава сумње, лабораторијска дијагностика, изолација и лечење оболелих, здравствени надзор, епидемиолошки надзор, вакцинација невакцинисаних и непотпуно вакцинисаних лица, вакцинација осетљивих лица из контакта унутар 72 сата итд.).

Имајући у виду наведене околности, период заразности, сезоност, остварене контакте, мере поштреног надзора треба спроводити до даљњег, односно најмање до истека периода двоструке максималне инкубације од последњег регистрованог случаја, а у складу са проценом епидемиолошке ситуације у жаришту епидемије, односно на територији Републике.

Пандемија COVID-19, односно примена медицинских и немедицинских мера превенције, несумњиво је утицала и на кретање других заразних болести, укључујући и мале богиње, на територији Европе. Према подацима СЗО бележи се пораст броја случајева морбила током 2023. године у односу на 2022. годину, чак 30 пута. Закључно са октобром 2023. године регистровано је преко 30.000 случајева у 40 од 53 земље Европског региона СЗО, са око 21.000 хоспитализованих и пет смртних исхода у две земље. Узрасна дистрибуција указује да су два случаја узраста 1–4 године живота, односно један међу одраслима старијим од 20 година.

Од почетка 2023. године закључно са 10.3.2024. године ECDC у Румунији региструје 7243 случаја морбила са осам смртних исхода, при чему више од 3000 случајева и два смртна исхода од 1.2. текуће године. Од осам смртних исхода, шесторо деце је било невакцинисано од којих четворо није било у узрасту за вакцинацију, а петоро је било са хроничним поремећајима здравља. 70% случајева су деца узраста 0–9 година, од којих је 14% испод једне године живота. Невакцинисани су у свим узрасним групама у 83,4%, док је 6,7% вакцинисано једном дозом, са две 2,7%, а са непознатим вакциналним статусом 7,2%. У односу на јануар месец 2024. године ECDC региструје преко 3500 нових случајева из 18 земаља ЕУ/ЕУУ, укључујући и оне из текућих епидемија у Аустрији, на Кипру, Француској, Холандији, Португалу и Румунији.

У периоду 2020–2022. године у Европском региону СЗО обухват првом дозом ММР вакцине је пао са 96% на 93%, а другом са 92% на 91%, па је тако 1,8 милиона деце остало невакцинисано. За време трајања пандемије у скоро четвртини земаља света је прекидана или одлагана имунизација ММР вакцином, а у великом броју земаља дошло је до значајног пада обухвата. Током 2020. и 2021. године у Србији су регистроване најниже вредности обухвата ММР вакцином у последњих 20 година. Обухват овом вакцином у другој години живота у 2020. години износио је 78,1%, а у 2021. години свега 74,8%. Обухват другом дозом, пре уписа у први разред основне школе, у 2021. години износио је 85,8%.

Обухват овом вакцином у другој години живота у 2022. години је био 81,3%, а пре уписа у први разред основне школе 89,5%. Постигнути обухват ММР вакцином у другој години живота у 2023. години је износио 84,5%, а пре уписа у први разред основне школе 91%. Циљне вредности обухвата треба да износе 95%, како би се спречила циркулација узрочника у популацији и оболевање.

У последњој епидемији малих богиња у Србији, током 2017. и 2018. године регистровано је око 5800 оболелих, од којих је 93% било невакцинисано, непотпуно вакцинисано или са непознатим вакциналним статусом. Једна трећина оболелих била је хоспитализована због тежине клиничке слике праћене компликацијама. У овој епидемији регистровано је 15 смртних исхода међу којима је било четворо деце млађе од пет година.

Претходне 2023. године регистровано је 50 случајева морбила у нашој земљи, од којих је већина (94%) била невакцинисана.